

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vse one čestite p. n. naročnike, katerim smo danes pridjall nakaznice, prosimo uljudno, da nam blagovolé naročnino uposlali do 14. t. m., ker drugače jim bo list brezpogojno ustavljen.

Upravnništvo „Slovenskega Naroda“.

Naš jezik — nedopusten, — naše barve — demonstracija!

Z Dunaja prihaja nam vest, katero bi morali smatrati za slabo šalo kakega lačnega židovskega reporterja, da ni sobotni „Slovenec“ z uradnimi citati potrdil nje istinitost. Istina je torej! Dunajska vlada ne pripušta več slovenskega društva s slovenskim poslovnim jezikom in s slovensko trobojnico. To je najnovejšo darilo blagonaklonjenega nam grofa Taafeea.

Malo simpatično nam je sicer društvo, za katerega pravice danes zastavljamo pero, ker je smatramo — kakor smo svojedobno naglašali — za nevesel pojav nezdravih Mahničevih načel v slovenskem dijaštvu, a danes ne gre za to, danes je zadeva dijaškega društva „Danica“ hipoma postala zadeva vseslovenska. Faktum pa je sledeči: Nekateri slovenski dijaki na Dunaji, kateri so se po vsej krivici bali, da bi jim vztrajanje pri našem dijaškem društvu „Slovenija“ utegnilo zavirati večno izveličanje, sklenili so osnovati novo „slovensko katoliško“ akademično društvo. Raz narodno stališče smo ta razdor mej slovenskim dijaštvom globoko obžalovali, a ker smo vedeli, da ima po osnovnih zakonih čl. 12 vsakdo pravico v okviru zakonov snovati društva, dejali smo, želeč, da bi se mladi razkolniki skoro spametovali — habeant sibi! Snovatelji „Danice“ predložili so torej Dunajskemu namestništvu svoja korektno sestavljena pravila in ker vlado izvestno malo zanima in še manj briga, je li bo novo društvo v slovensko-narodnem pogledu koristno ali ne, nihče ni dvomil, da bo ona, kateri mora biti vodilo le zakon, dovolila ustanovitev novega društva, kakoršnega noben zakon ne prepoveduje.

— A prišlo je drugače. Dunajsko namestništvo pravilni potrdilo, in sicer zategadelj ne, ker naj bi bil poslovní jezik novega društva slovenski, ter bi vsled tega Dunajske oblasti, katerim niso vedno na razpolago slovenščine z možni organi (??), ne mogle uspešno izvrševati pravice nadziranja. Kakor ob sebi umevno, pritožili so se prositelji zoper ta značilni odlok na ministerstvo notranjih zadev, a tu prišli so — z dežja pod kap. Ta instanca je namreč z odločbo de int. 3. oktobra 1893, št. 91514 III 12.992 prepoved ustanovitve „Danice“ potrdila iz zgorej navedenega razloga I. instance, poleg tega pa tudi še iz nadaljnjega razloga, „ker je smatrali porabo predloženega društvenega znaka z ozirom na njega demonstrativen pomen za nepripustno.“ In ta društveni znak je belo-modro-rudeči trak z upisanim društvenim imenom! — Tako poroča „Slovenec“ in doslovno tako tudi Dunajski listi.

Gorka kri nam je šinila v lice, ko smo prečitali to motivacijo. Nič za to, da je ta vladna zašnica zadela v prvi vrsti naroden nebodigatreba. Namenjena je slovenskemu narodu in narodni naš razkol nas hvala Bogu ni tako korumpiral, da bi nas ne zaskela narodna krivica, prizadeta Goriškega proroka zapeljancem. Tu gre za veljavo našega jezika in naše častne deželne, a hkratu tudi vseslovenske trobojnice, in tu mora utihniti vsak prepir. — Odveč bi bilo, pobijati zakonitost navedene odločbe, ne gledé na to, da nam tega v dovoljni meri tudi naše tiskovne razmere ne dopuščajo. Saj zadostuje faktum, da že leta in leta slovenska dijaška društva na Dunaji in v Gradcu niso sijo zakasito pripuščene trobojne trakove, da so jih nosila že tedaj, ko še ni krmaril na Dunaji „slovanofil“ grof Taafe in da je bil poslovní jezik teh društev vsikdar slovenski. Isto velja za vsa druga slovenska in neslovenska dijaška društva na vseh univerzah avstrijskih h. Vselej so državne oblasti iz lahka nadzorovale vsa ta društva in ni je bilo dosihdob avstrijske vlade, ki bi se bila — vzpela do trditve,

da so barve slovenske dežele kranjske protizakonita demonstracija, iste barve, s katerimi smo pozdravljali presvetlega vladarja. Ne, grofu Taafeju, tistemu državniku, kateremu že 15 let slepo tlako delajo zastopniki slovenskega naroda, njemu bilo je pridržano to senzačno razkritje. In pri tem prvem koraku najbrže ta visoki prijatelj naroda slovenskega ne bo ostal, ako hoče biti dosleden. Hkrati bo oviral „oblastveno nadzorstvo“ tudi poslovní jezik družih slovenskih društev, in ako je slovenska trobojnica na Dunaji izzivajoča demonstracija, zakaj bi to isto ne bila tudi v Trstu, v Celovcu itd.? Zares, divna perspektiva se nam odpira, zlasti ako bo tudi pred državnim sodiščem zmagala pravna logika visokorodnega „slovanofila“ grofa Taafeea. In nemogoče to ni v času, ko se dogajajo stvari, kakršne niso bile mogoče tedaj, ko še niso osnovni zakoni jamčili avstrijskim narodom enakopravnosti.

Jutri otvori se važna sesija državnega zbora. Pred par tedni naglašali smo na tem mestu, da bodo to pot slovenski poslanci na razpotji, ako bodo hoteli vsaj z jednim ušesom poslušati glasni in vedno glasnejši klic svojih volilcev, svojega naroda. Večina naše delegacije, tista večina, ki gravitira v knezoškofjo palačo Ljubljansko, se dosihdob bajé ni upala odločiti na levo in na izvoženo staro pot jo vabijo sirenski glasovi naših neslovenskih „prijateljev“. Morda bo najnovejša ljubeznivost grofa Taafeea zljajšala tej večini odločbo, zlasti ker je zadela v prvi vrsti naraščaj po volji premilostnega g. knezoškofa Missije? Želimo! In morda bo to najnovejšo znamenje na političnem nebu uverilo nekaterne tudi, da se črni oblaki ne zbirajo nad katoličanstvom, temveč nad slovenstvom našim? Upajmo!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 9. oktobra.

Miglaj s polenom.

Naše ministerstvo unanjih del se le redkokdaj poslužuje časnikarstva v svoje politične svrhe, kadar pa se to zgodi, morajo biti uzroki jako tehtni. Du-

LISTEK.

Cigareta.

Epizoda iz karlistiškikh vojsk.

Spisal Jules Claretie. Preložil Moravan.

To se je dogodilo za časa vojske don Karla, — zadnjega, dá, moj gospod! Vsa dežela Baskov, okolica San Sebastijana, pogorje Guipuzkoa, vse je moralo žrtvovati kri, dajati smodnik, in to cele mesece, dolge, dolge mesece. Vozeč se mimo, ste morali opaziti na polji črno in razrušeno zidovje . . . Dá? . . . No, vidite, to so bile pristave, hiše, tibi koticiki polni življenja, polni sreče, zdaj so pa razvaline, dejal bi, pokopališča. To je vojska . . . Bili so se! Dá, to se je moralo gledati. Karlovci na jedni strani, na drugi vladni vojaki iz Madrida. Tam po cesti so se vlekle dolge vrste umirajočih in ranjenih, ubogi reveži, ki so čutili, da se jim bliža konec, in izprašujoči se: zakaj, zakaj? Državljanske vojske, ah, to je nekaj veličastnega, državljanske vojske! In ako se pomisli, da se to jutri lahko zopet prične . . . kdo vé? Ljudje so tako nespetni! . . .

Gospod moj, vam je znana povest o obsedanjí Bilbao, — Bilbao, koje so Karlovci držali kakor v

kleščah. Šlo se je za to, da bi preplašili mesto; mej San Sebastijanom in Bilbaom so don Karlovi vojaki zaprli vse soteske, odbili vse napade in postreljali pešpolke iz Madrida, koji so morali z bajonetami v rokah iti proti njim v boj. Karlovski zapovednik, ki je veleval na tej strani, zval se je Zucarraga. To vam je bil junak, prijatelj, star častnik v armadi, ki je svoj meč poslal vladí v Madridu z besedami nazaj: „Dajte ga družemu; on naj ga vihti proti meni; tega, ki ga hočem zdaj nositi, prejel sem od kralja svojega.“ Trideset let star, lep, visok, impozanten. Imel je tam zasedeno pogorje in je ni za nobeno ceno izpustil iz rok. Poslali so proti njemu najboljšie trume, in vsak dan nove trume. Videli smo jih vračati se, ubogo, onemoglo, izrejeno ljudstvo; na okrvavljenih nosilnicah so prinašali častnike, ki so zmajevali z glavami in besédili: „Tu glejte! Španci se moré mej seboj zaradi Španske!“

Ta Zucarraga! Glas o njem se je širil z vsako zmago nad narodno armado. Spletla se je cela vrsta pripovedek o njem: poveljnik, o katerem je ljudstvo govorilo skoro z istim občudovanjem, kakor o Cidul

General, ki je imel vrhovno poveljništvo v Hernaniju — da, ono malo mesto, kjer je, kakor se spominjam, da sem čital v nekem časniku, preživel mladostna leta Vaš pesnik Viktor Hugo, in čigar ime si je ohranil v spominu — general toraj,

ki je iz Hernanija drvil svoje vojake v ogenj proti Zucarragi, branečemu soteske, divjal je same jeze. Zapisregel je siloma napraviti si prehod in skozi Karlove vrste prodreti do Bilbao.

Ah, res!

Pri vsakem napadu poraz, pri vsakem naskoku skoraj beg. Krdela so se vračala do smrti utrujena, težkih korakov, kakor bi imela svinec v nogah, s povešenimi glavami, za njimi pa so na vseh potih ležali mrtveci.

Posebno je bilo nečega večera. Stali smo pred Ayuntamiento — tam gori . . . vidite? — opazujoč naše vojake, ki so se trudni in opraseni vračali v svoje tabore, ko so mej tem z gorá sém neprestano grmeli topovi in se je tam valil dim iz dolin, valil ob krvavo razsvitljenih gorah. General Garrido je stal v sredi mej nami — star bojevnik, kojemu so gledale beli lasje izpod čepice, koje so pred časom prevotlile marokanske kroglice, — in govoril stiskajoč pesti in sipajoč iz oči oglede, kot bi bili napojeni z ostricami:

„Ah, ta Zucarraga! Ta Zucarraga, ta nesrečni Zucarraga! Življenje svoje bi dal za njegovo! In premoženje onemu, ki bi ga usmrtil!“

Od jeze je bil skoro ob pamet in plakal je, videvši, da ginejo njegovi vojak, kakor sneg v teh soteskah. Čutil je, da so vsi ti vrli mladeniči, ki

svoje predsodke in drži se le prerad zgolj zunanjosti. „Ali se grešnik nikdar ne more dvigniti, naj stori kar hoče? Bog mu morda odpušta, toda svet je neizprosiv!“ pravi obupno Marguerita v 3. dejanji v prizoru z očetom Duvalom. Nje prejšnji greh je njega tragiška krivda, zaradi katere mora umreti, ne da bi, dasi spokorjena, uživala srečo ljubezni. Zato se nas loti globoko sočutje, ko zadujč zagrinjalo pade. To je po našem mnenju vodilna misel toli obrekovane igre „Dama s kamelijami“ in drzemo se s tem nasprotovati vsem onim, ki jo z gnjevom in studom pehajo v pekel, češ, da povečuje ostudno pregreho in — jetiko. Res se nam nekoliko pokaže življenje onih moralčno globoko padlih bitij, toda nikjer ne podlo in vselej le v toliki meri, kolikor je neizogibno potrebno za dispozicijo in karakteristiko. Pa še to se je na slovenskem odru zelo skrajšalo in ublažilo. Ni se čula niti jedna nespodobna ali dvoumna beseda. — S temi besedami v obrambo igre izrečenimi izrekamo zajedno priznanje „Dramatiškemu društvu“, da je tudi na našem odru uprizorilo svetovno znano dramo. Prvič nas s tem seznanja s slavnimi inorodnimi duševnimi proizvodi, drugič pa kaže svetu, da je tudi naše igralsko osebje kos najtežjim ulogam. Kajti težka je v resnici „Dama s kamelijami.“ Igra, ki se je pred 41 leti v Parizu prvič uprizorila, stoji nekako v sredi mej zadnjimi pojavami francoske romantike in mej moderno-realističsko dramo. Poslednjo začenjajo nekaterniki celo naravnost šteti s to igro. Toda Armand, ta sentimentalni zaljubljenec s čudnim svojim ognjem ljubezni, je odločno še „Stürmer und Dränger“ iz prejšnje slovstvene dobe. Zaradi tega svojstva v igri predstavljajo tudi Marguerito različne igralko zelo različno, te bolj romantiški, one bolj realistiški. Mej glavne zastopnice prve vrste prištevajo Saro Bernhard in Dunajsko Wolter, mej skrajno realistiške pa italijansko igralko Duse, o kateri trdijo kritiki, da ne „igra“ samo svoje uloge, ampak da jo kar „živi“. Velika težava za predstavljanje igre obstoji nedvojbeno v tem, da je primeroma malo zunanega dejanja, temveč pa notranjega, duševnega. Kako različni duševni pojavi se tu vrsté ob malo izpremenjenem zunanjem dejanji! Zato imenujemo dramo naravnost lahko psihološko. Ako se je kljub velikim težavam vendar predstavljala v obče dobro, za naše razmere celó prav dobro, je to nov dokaz o napredku slovenskega gledališča. Za ta povoljni uspeh se je v prvi vrsti zahvaljevati neutrudljivemu priredniku g. Borštniku, ki ima izvestno boriti se z velikimi neprilikami, kakor smo se sami prepričali povodom glavne skušnje za to predstavo. Težko naslovno ulogo Marguerite Gautier je igrala gospa Borštnikova mojsterski. V govoru, kretanju in mimiki se je držala hvalne dramatiške zmernosti, katera baš s svojo prirodno preprostostjo tem silnejše upliva na občinstvo. Pretiranega patosa, ki je v tej ulogi zelo zapeljiv, se je skrbno ogibala. In vendar so se nam zelo razločno upodabljali vsi premnogi afekti, ki se takó spreminjajo v duši Margueritini! V začetku je praznega srca in mrzlo se vede proti vsiljujočemu se dolgočasnemu Varvillu. Kmalu se ji vzbuja zanimanje za Armanda, toda s pametnimi razlogi ga še odvrča od nespametne njegove ljubezni, dokler ni sama ganjena, ker spozna njegovo dobro srce. Ljubezen vzklije tudi v njeni duši in razvne se po kratki Armandovi ljubosumnosti v vedno silnejši ogenj. To stopnjevanje od golega zanimanja do vroče ljubezni in do sklepa, pustiti dosedanje življenje (konec družega dejanja), predočila nam je gospa Borštnikova popolnoma prirodno. Dramatiški vrhunec pa je dosegla v tretjem dejanji v prizoru z očetom Duvalom. Kako plemenito se je kazala užaljeno na prve ostre besede očetove, s kakšnim duševnim bojem se odločila, žrtvovati svojo srečo sreči Armandovi in njegove sestre, kako obupno, pretresujoče je govorila videč zopet prepad pred sabo prepomembne besede, ki smo jih v začetku že navedli. „Ali se grešnik nikdar ne more dvigniti, naj stori kar hoče?“ Naravno divno je skrivala odpovedno pismo pred Armandom, ko jo je vprašal, kaj je pisala. Nad vse ljubko pa je bilo slovo od Armanda, zlasti končne neme geste, ko počasi odpira vrata in se bolestno ozira na Armanda. Sosebno v tem slovesu smo občudovali dramatiško zmernost in zato tem večjo umetnost v igri gospe Borštnikove. Težka je igra tudi v četrtem dejanji, ko se nam predočuje zajedno dvojni afekt, ljubezen in zatajevanje. To zatajevanje ljubezni je bilo pri gospej Borštnikovi naravnost veličastno. V petem dejanji pride bolezen in smrt. Ganila nas je, ko je

zagledala končno Armanda in v objemu z njim slika si v hlastnih besedah bodočo srečo. Konstatujemo, da je bila vsa uloga gospe Borštnikove samostojna, globoko premišljena in zelo prirodno izvedena. Razdelitev ulog Armanda in očeta Duvala ni bila prava. Gosp. Borštnik naj bi bil igral očeta, gosp. Danilo pa Armanda. Gosp. Borštnik je sicer izvrsten predstavljalec značajev, ali uloge sentimentalnega ljubimca mu ne prija. Zato je govoril v vseh sentimentalnih prizorih veliko preodločno, in smo mu le težko verjeli zatrevanje neskončne njegove ljubezni. Da je naša sodba o gosp. Borštniku prava, videlo se je v vseh onih prizorih, ko se namesto sentimentalne ljubezni pojavlja kako drugo duševno stanje, n. pr. strah in prevara konec tretjega dejanja, zaničevanje in jeza v četrtem, zlasti v momentu, ko ji vrže denar v obraz itd. Tu je bil g. Borštnik na svojem mestu, tu je tudi mojstersko igral. Tako bi bil tudi iz male, a zelo važne uloge očeta gosp. Borštnik izvestno ustvaril imeniten tip. Gosp. Verovšek je v igri sicer zadoščal, ali premalo se je naučil, takó da je bilo v največestnejšem prizoru skoro mučno slišati večkratno ponavljanje besed in zastajanje v govoru. Jednako nam ni povsem ugajal gosp. Danilo. Varville bi moral biti nad vse pust in dolgočasen in govoriti bi moral blazirano, malo skozi nos. Gosp. Lintner je bil premlad. Saj je vendar napisano, da je Saint-Gaudens 55 let star! Sicer pa je kot začetnik dobro nastopal. Ta in vse druge manjše uloge gospodov Lovšina, Podgrajskega, Šturma in Perdana so zadoščale. Izmej ženskih manjših ulog nam je najbolj prijala gđ. Slavčeva kot Nanina, ker se je zelo razumno ravnala v svoji igri po sreči ali nesreči svoje gospe. Dobro je tudi gospa Danilova tolmčila griseo Olimpijo in gđ. Polakova Nichetto. Gđ. Nigrinova pa se je malo premalo potrudila za sicer hvaležno ulogo jedi in denarja lačne Prudencije. Vse druge uloge so bile take, da niso nič skazile, ampak po svojih močeh pripomogle k splošnemu uspehu. — Slovenski prevod Fr. Svetiča je ugledno lep in plemenit. — Nekaj malenkostij moramo še opomniti. Francoske besede so so krivo naglašale. Vse je izgovarjalo Armand, Gaston, Duval namesto pravega Armánd, Gastón, Duval. Marguerito so ogovarjali v začetku z „gospo“, potem pa zdaj z „gospico“, zdaj z „gospodično“. Gledališka uprava je bila zelo ukusna, le jedilna miza v prvem aktu je bila nekaj premajbna. Ženske toilete, mej vsemi sosebno gospe Borštnikove, so se odlikovale po svoji ukusni elegantnosti. Gledališče je bilo prav dobro obiskano. — i —

— (Družbi sv. Cirila in Metoda) je poslalo Sežansko županstvo 100 gld., da se vpiše občina Sežana za pokroviteljico. Istotako je postala pokroviteljica Trnovsko Ilirska podružnica, ki je po zadnjem izkazu poslala 162 gld. 20 kr. in sicer 100 gld. pokroviteljine in 62 gld. 20 kr. udnine. Dohodek veselice, ki jo je priredila Šišenska podružnica na Kozlerjevem vrtu, ne iznaša 130 kron — kakor smo poročali predzadnjič — ampak 130 gld. Gornjesavinjska posojilnica v Mozirji je darovala 25 gld. Prve krone so darovali na Vrankskem: Vesela družba 5 k., č. g. župnik Balon, g. Terezija Šentak in neimenovana gospa po 2 k., gg. J. Munda, kapelan, A. Svetina, notar, župan Šveter, S. Oset, Zdošek, župnik Šentjurski, kapelan Doberšek, Trobej, Droic, gđ. Tlaker, g. Ocvirk, gospa Brinovec, g. Brinovec, g. učitelj Meglič, g. Kolšek, g. gimn. ravnatelj Lipeš, gospa Šveter, gđ. Ema, Minka in Fani Šentak, g. bogoslovec Kumer, g. Fr. Žgank po 1 k.; nabral je krone č. g. kapelan Munda. V Velenji so darovali „prve, a ne zadnje krone“: g. Fr. Skubic 5 k., č. g. Fr. Czej, č. g. Jak. Krušič, gg. Iv. Kranjec, Iv. Dorán po 2 k., gg. Frd. Pahor, M. Zakošek po 1 k.; poslal jih je g. Ivan N. Resmau. V Ilirski Bistrici so darovali prve krone poleg zadnjič imenovanih: g. Ad. Lichtenstern z Dunaja 4 k., gg. Fr. Dekleva, J. Ličau, L. Dolenc iz Ljubljane po 2 k., gg. J. Škrjanec, J. Primc, A. Domladiš, J. Prosen, Neimenovana in Neimenovan po 1 k.; krone je nabrala gđ. Franica Brinšek. — Na predvečer nove maše č. g. A. Lavrenčiča v Vrhpolji pri Vipavi so zložili tamošaji domoljubi 5 gld. 34 kr.; v Krapinskih Toplicah je daroval za družbo g. Fr. Kuralt, tajnik hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva, 10 k., ki jih je poslal č. g. župnik Podboj; 3 k. in 12 vin. je darovalo šest Brežkih domoljubov in prvo krono g. Micika Košir v Kamni Gorici. — Iskreno se zahvaljujoč vsem

dobrotnikom in darovateljem prvih kron sklepamo to pot z besedami Velenjskih domoljubov, „da so to prve, a ne zadnje krone“ položene na domovinski žrtvenik za rešitev slovenske dece.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— (Iz deželne šolskega sveta.) V zadnji seji so bili imenovani: Nadučiteljem na trirazrednici v Dragatušu nadučitelj v Starem trgu g. Kristijan Engelmann; nadučiteljem na dvorazrednici razširjeni ljudski šoli v Šmihelu pri Novem Mestu, učitelj v Podzemlju g. Ivan Barle in drugim učiteljem na isti šoli dosedanj tamošnji voditelj g. Fran Kalan; učiteljem in vodjo na jednorazrednici v Dobravi pri Kropi učitelj v Št. Lambertu g. Fortunat Lužar; učiteljem in voditeljem na jednorazrednici v Hotiču učitelj v Marjadolu g. Ivan Perko; kot tretja učiteljica na trirazrednici v Knežaku pomožna učiteljica v Radovljici gđna. Rozalija Lenassi in kot četrta učiteljica na štirirazrednici v Črnomlju učiteljica v Žalcu gđna. Ana Moos. Profesorju na državni gimnaziji v Kočevji g. Joštu Mätzlerju dovolila se je petletnica. Učitelja na državni gimnaziji v Novem Mestu gg. Luka Pintar in Matej Suhač sta se z naslovom profesorjev definitivno potrdila. Dalje se je rešilo še nekoliko prošenj.

— (Tombola,) katero je včeraj priredilo „I. društvo v podporo bolnih in onemoglih društvenikov“, se je vršila pri najugodnejšem vremenu. Zbralo se je okolu deset tisoč ljudij. Od 2. do 1/4. ure svirala je vojaška godba kralja Belgijskega, ob 1/4. uri pa je pričela tombola. Na tretjo številko (24) dobljene so bile terne (pet) po 10 kron, in sicer so je dobili: Fran Kavčič, klepar v Ljubljani; Štefan Kržič, krojač v Spodnji Šški; postrešček št. 27; Karol Šuftaj, učenec IV. razreda, iz Velikih Lašč in soproga postreščka št. 24. — Na 5. in 7. številko (81 in 78) dobljene so bile 4 kvaterne, in sicer so je dobili: Alojzij Ambrožič, krojač v Ljubljani; kuharica po komisijonari št. 10; Avgust Lojbl, čevljarski vajenec v Ljubljani; Fran Belič, delavec pri Tönniesu. — Na 14. številko (1) dobljene so bile 3 činkvine, in sicer so je dobili: Josip Špan, trgovski pomočnik v Ljubljani; Alojzij Höfler, črkostavec pri Kleinmayrju & Bambergu in gospa Amalija Herman. — Na 51. številko (61) dobil je I. tombolo za 200 kron g. Jakob Dimnik, učitelj na II. ljudski šoli v Ljubljani. — Na 53. številko (55) dobila je II. tombolo gospodična Margerita Pajer, hči nadzornika v tobačni tovarni. — V presledkih je svirala godba prav dobro in končala ob 5. uri s cesarsko himno. Tombola se je vršila v redu in izredno živahno. Dohodek blagemu namenu bo dovoljen.

— („Slovensko bralno društvo“ v Domžalah) se je odprlo včeraj s prav lepo uspelo veselico v prostorih g. Jermana. Slavnosti udeležilo se je izredno veliko število vnanjih gostov in društev, tako „Sokol“ iz Ljubljane, „Lira“ iz Kamnika in ognjegasno društvo iz Mengiša. Obširnejši popis te znamenite slavnosti moramo odložiti za jutri.

— (Iz Velikih Lašč) se nam brzojavlja, da je bil pri včerajšnji volitvi izvoljen županom gosp. Matija Hočevnar.

— (Podaljšanje predkoncesije.) Trgovinsko ministerstvo podaljšalo je za šest mesecev posestniku in tovarnarju g. Alojziju Prašnikarju v Kamniku podeljeno dovoljenje, da sme vršiti tehniška pripravljalna dela za normalnotirno lokalno železnico iz Lesec preko Zagorice, Bohinjske Bele in Nomna v Bohinjsko Bistrico.

— (Proti izseljevanju v Ameriko.) Kakor se poroča ministerstvu za notranje stvari, je sedaj od obrtnega društva v Novem Jorku, ki broji okolu 100.000 članov, 36.177 delavcev brez zaslužka, torej blizu 27 %. Pri nekaterih obrtih, kakor pri krojaškem, čevljarskem, pozlatarskem itd. je celó do 75 % delavcev, ki so brez posla. Iz tega je pač jasno, kako malo resnična so poročila, po katerih bi človek mislil, da se delavcem kar ponuja delo. Deželna vlada je torej naročila podrejenim oblastvom, naj pouče ljudstvo o teh dejanskih razmerah.

— (Brezdomovinski deček) V odgonskem zaporu v Lienzu na Tirolskem je kakor poroča „Grazer Tgp.“, 12 do 13leten deček brez vsacega domovinskega izkaza, ki se imenuje Leopold Seklič in ki trdi, da je sin rajnce Lize Seklič v mali Kostivnici v Šmartinski občini pri Litiji. Prej pa je rekel, da je njegov in njegove matere dom v Srednjem Vrhu, v občini Kranjska Gora v

najski „Fremdenblatt“ priobčil je v petek komuniké, ki je obudil v vseh političnih krogih največjo pozornost, zakaj vsebina je tako resna, kakor ton tega članka: to je očitna grožnja sosedni Srbiji. Rečeni list je pisal: „Novoe Vremja“ je pred nekaterimi dnevi povzela srbskim listom vest, da napravlja avstro-ogerska okupacijska vojska okoli Lima utrdbe, da si osigura naskok na Solun; da so te utrdbe vzemirile Carigradske kroge in da se je turškemu poslaniku na Dunaji naročilo, naj v tej stvari od avstro-ogerske vlade zahteva pojasnilo. Menda ni treba povedati, da je ta vest povsem neresnična, ampak zgolj lažnjiva izmišljotina, kakršne zdaj in zdaj razširjajo sosebno srbski listi zlasti gledé Avstro-Ogerske, nje politike in nje položaja v Bosni in Hercegovini. Tako je na primer prinesel Beligradski „Odjek“, glasilo radikalne vlade, pred nekaj dnevi članek, kjer se toplo poteguje za podporo „patrijotičnega namena“, kateri ima znani velikosrbski agitator, derviš bej Ljubović. Ljubović namerava v vseh večjih srbskih mestih prirediti koncerte in zabave, katerih dobiček je namenjen bosansko-hercegovskim emigrantom, in pri katerih naj se narod pouči, v kako „neznosnih razmerah“ žive Srbi in srbski Mohamedanci v okupiranih deželah. Še bolj brezobzirno se izraža radikalni „Dnevni list“, ki v dopisu, došlem baje iz Bosne, kar naravnost pozivlja Srbe, naj Bošnjakom pošiljajo orožje, da zamorejo Avstrijce pregnati iz dežele, v Srbiji pa naj ustanavljajo tajna društva, katera bi začela in vodila agitacijo. Tako pisanje srbskih listov, — ki so v zvezi z vlado ali njeno stranko — in druge dogodbe iz zadnjega časa — na primer vzprejem, ki se je priredil Mehmed bej Spahiću, ki je bil radi panslavističnih agitacij iz Mostarja iztiran, tako v Belemgradu kakor v vojaškem taboru — ter sumni govori za časa kraljevega potovanja po Srbiji, vse to zasluži, da se resno uvažuje, zasleduje in da odločilni krogi premislijo, kake korake treba storiti. — To je očitvidno migljaj s polenom in radovedni smo, kaj poreče srbska vlada.

Češke novice.

Razmere na Češkem postale so jako žalostne in da ni narod češki jeklenega značaja in neupogljive volje, kdo vé, kaka nesreča bi ga mogla zadeti. Na jedni strani izkorišča vlada vso izjemno oblast, da ugonobi vsaj voditelje in prvoborilce za narodno neodvisnost. Prav te dni zaprla je dr. Rašina, urednika bivšega lista „Nezavislost“, radi članka, ki je bil v listu priobčen, še predno se je razglasilo izjemno stanje. Kakor za časa Herbsta in Kollerja, tako se postopa tudi sedaj, razloček je le ta, da je bil tedaj ves narod jedin, sedaj pa podpirajo vlado ne samo veleposestniki, ampak tudi Staročehi, ki bi radi v motni vodi ribarili. Vodstvo mladočeške stranke je vsled tega primorano, omejiti vso svojo akcijo zoper vlado v državni zbor, kjer se bode jutri začel veliki boj.

Hrvatski ban pri škofu Strossmayru.

V sobotni številki zabeležili smo izvestno jako zanimljivo vest, da pride ban hrvatski na svojem potovanju po Slavoniji tudi v Djakovo in da bode tam gost največjega svojega nasprotnika škofa Strossmayra. Izrekli smo tudi svoje domnevanje, da utegne to biti v zvezi z imenovanjem Zagrebškega nadškofa, in velika večina listov je pisala v istem zmislu, dočim se „Obzor“ in „Hrvatska“ izražata jako rezervirano. „Hrvatska“ piše: „Vladni organi javljajo, da bo ban dné 10. t. m. gost prevzvišenega gosp. škofa Strossmayra v Djakovo. To se zmatra za izredno dogodbo, iz katere se izvajajo različne velike kombinacije. Nekateri govore celo o banovi Kanosi, a drugi zopet, da bode škof vsled tega poseta postal bolj popusten gledé popolnjenja Zagrebške nadškofijske stolice. Mi nismo obveščeni o tajnostih tega poseta, še manj pa želimo uganke reševati. Ker pride ban prvič v Djakovo, je na-

leže mrtvi ob potu, njegovi izgubljeni, ugrabljeni mu otroci. In kedo je to storil? Zucarraga, Baski Zucarragovi, Karlovci!

Komaj je bil stari Garrido izgovoril, ko se iz množice, ki je bila tu zbrana, prerine visok, čeden mladenič, stopi pred generalovega pobočnika ostro gledaje častniku v oči, ter kratko in odločno izpregovori besede:

„Ali bi mi podelili, kar bi zahteval, ako bi spravil s poti Zucarrago?“

General je čul, kaj je mladenič govoril in pomignil mu je k sebi.

„Kdo si?“ ga vpraša.

„Te dežele sin, Juan Araquil, mož, ki se ne boji umreti, ki je pa prisegel, da mora obogateti.“

General je opazoval moža od nog do glave.

„Ti si iz kraja Guipuzcoa. Zakaj se nisi pridružil vojski Don Karla?“

„Ker mi je na svetu vse jednako, razven neke ženske, katero ljubim.“

„Nevesta?“

„Da, ko bi bila moja nevesta! Ne, hči nekega najemnika, kateri je pa prebogat zame, kajti jaz sem ubog, in zato želim denarja, da bi se mogel oženiti z njo.“

(Dalje prih.)

ravno, da je ondu gost škofov. Kot ban niti ne more v Djakovo nikjer drugje stanovati, kakor v škofovi rezidenciji. Sicer pa sta se lani sešla tudi cesar Viljem in ruski car, a obojaki mej njima ostali so isti, kakor so bili prej. Zato mi ta faktum samo konstatujemo, misleč, da bi bilo preveč, ko bi se pričakovale kake izredne premembe. — Še bolj rezerviran je „Obzor“, ki piše: „Nj. prevzvišenost ban Dragotin grof Khuen-Héderváry bode v Djakovo gost Nj. prevzvišenosti škofa J. J. Strossmayra, ali ne na oni način, kakor je javila „Agramerica“. — „Agramer Ztg.“ je namreč namignila, da se se pogajanja za ta obisk vršila 14 dni in da ima obisk političen pomen.

Ogerska zbornica.

V ogerski poslanski zbornici še ni končana debata o cesarjevih govorih. Opozicija udriha po vladi brez usmiljenja, vlada pa je v največji zadregi, zlasti ker se je začela krhati tudi liberalna večina. Važen je bil sosebno govor ministra notranjih del, Hieronimija. Posvečen je bil izključno narodnostnemu vprašanju. Minister je najprej dokazoval, da so vsi za rumunsko avtonomijo boreči se elementi sami veleizdajalci in da so v zvezi z Rumunijo, potem pa priznal, da se treba z mirnimi patrijotičnimi elementi mej Rumuni sporazumeti. Nekateri listi so iz tega skleпали, da se je ogerska vlada — morda na višji upliv — odločila za premembo dosedanje svoje narodnostne politike, ali kdor čita pazno govor Hieronimijev in pa govor naučnega ministra grofa Csakya, se hitro uveri, da madjarska vlada ne misli na nikako premembo sistema. Hieronimij je rekel, da se je s patrijotičnimi rumunskimi elementi pobotati, da bodo priznali prvenstvo madjarskega naroda na Ogerskem, pomagali realizovati madjarske aspiracije in sodelovali, da se bo lažje in hitreje izvršil proces asimilacije drugih narodnostij z Madjari. Napovedal je tudi razne reforme, s katerih pomočjo se bo madjarizovanje izdatno olajšalo. Ministrov govor je torej na jedni strani slepilo, na drugi pa napoved, da se bo odsej s podvojeno silo delalo na raznarodnje Rumunov.

Vnanje države.

Koburžan in Stambulov.

Borba mej Koburžanom in Stambulovom se čedalje bolj poostruje. Zlasti opozicijski listi napadajo Stambulova strahovito. Z ozirom na članek, kateri je Stambulov sam spisal in dal priobčiti v vladni „Svobodni“, in v katerem je grozil Koburžanu z usodo Battenberžana, odgovarja Koburžanovo glasilo, opozicijsko „Svobodno Slovo“: „Ali je res, da terorizuje Stambulov narod in vladarja? Vsak njegov čin dokazuje to. To strahovanje gre tako daleč, da se upa Stambulov reči knezu v lice, da ne sme nič storiti zoper njegove nezakonitosti, češ, da je on, Stambulov, ustanovil bolgarski prestol, in da ga sme, če ga je volja, tudi razrušiti... Po ustavi ima vladar pravico, odpustiti vsako ministerstvo. Sedanji ministerski predsednik pa misli, da vladar ne sme dejanski poslužiti se te pravice in zato je začel proti njemu boj, kakor svoj čas proti Battenberžanu.“ — Diplomatični krogi soglašajo v tem, da je spor mej Koburžanom in Stambulovom največje mejnarodne važnosti, zlasti ker se je tudi vojska razcepila v dva tabora. Na čelu Koburžanovih privrženecv stoji šef generalnega štaba, polkovnik Petrov, Stambulovljeve privrženecv pa vodi vojni minister Savov. Moštvo je skoro povsem na strani Stambulovljevi. Stalna vojska bolgarska šteje 30.000 mož; vojaštvo je izborno plačano, kar je utrdilo Stambulovljevo popularnost tako, da bi Koburžanovo prizadevanje za emancipacijo, če bi prišlo do boja, lahko tragično končalo.

Dopisi.

Iz ribniškega okraja, 8. oktobra. [Izv. dop.] (Železnica, poštne zveze, ceste in vodovod.) Z otvorjenjem železniške proge Ljubljana Grosuplje-Ribnica-Kočevje odprl se je naši dolini širi svet. To se kaže dan na dan in veseli nas, da je promet tako živahen po novi železnici. Na stotine tujcev in domačinov prepeljuje se po naših prej tako zapuščenih krajih in odklenkalo je toliko težavni in zadubli vožnji v Hauffovih poštah vozovih slabega spomina. Neprijetno pa so nas dirnole previseke cene, osobito tarifi prevažanja lesa v Trst.

Obmorsko mesto tržaško nam je sedaj za prodajo in vožnjo lesa preko Ljubljane zaprto. Kakor že znano, je lesna trgovina v ribniških in kočevskih pokrajinah že od nekaj bila razvita, le težavna in draga vožnja ovirala je njen razcvit. Upali smo, da se nam z železnico oživi lesna trgovina. Toda grozno! Nikdo se ne upa odposlati svoje zaloge po tako dragi poti.

Pač bode v korist prebivalstvu in železnici, ako se cene za prevažanje oseb, osobito pa lesa čim prej znižajo. Čudno je in jedino posledica previsokih cen (tarifov), da se les iz našega okraja še sedaj vozari na škripajočih kolih v Rakek in iz Kočevskega v Delnice. — Trpinčenje ljudi in živali. In vendar je železna proga gotova. Da pa se

spozna razloček, bodi povedano, da stane prevažanje jednega vagona žaganic iz Ribnice v Trst 72 gld., z vozom pa le 63 gld. Ali ni to velikanak razloček?! — Dnó 11. t. m. prišlo so novi vozni red za prevažanje poštah pošiljatev po poštah, ležečih ob delezaki železnici. Priznati moramo, da je poštna direkcija ugodila našim upravičenim željam in zahtevam glede poštah zvez. Zveze poštne bodo: Iz Ribnice v Dolenje Vas po dvakrat na dan; iz Ribnice v Novo Vas ob 9 uri 15 min. jutraj preko Sodražice ob 10. uri 25 min. v Novo Vas ob 12. uri 45 min.; iz Nove Vasi jutraj ob 6. uri 45 min., v Sodražico ob 8. uri 30 min., v Ribnico ob 9. uri 30 min. Razun tega hodil bode tudi še vsak dan poštni pot iz Sodražice ob 12. uri 30 min. ter prihajal v Ribnico ob 2. uri popoldne, nazaj pa iz Ribnice ob 3. uri popoldne v Sodražico ob 4. uri 30 min. S to zvezo ustreglo se bode tudi Sodražiški dolini. Napravila se bode mala pošta tudi v Ortneku. Ker je promet jako živahen, bode slavno vodstvo drž. želez. takoj smatralo ob sebi umevnim, da zniža vozne tarife ter tako ustreže zahtevam naših trgovcev ter potujočemu občinstvu in dosledno tudi železnici sami. Tudi v Ribnici sami tožijo ljudje o tem in onem.

Dovožna cesta na kolodvor, kar je je od železničnega podjetja narejene, je delo prve vrste, ter se z delom gosp. Pirker & Co. še primerjati ne more. Dobro bi tedaj bilo, da bi nadzorstvo pregledalo, kako se sploh dela, ako ne, bode trebalo vednega popravljanja. Ravno tako je z vodovodom. Delo je zaostalo, jarki so prenapolnjeni z vodo in to ni le živini, ampak tudi ljudem nevarno, posebno po noči ni nikake svetilnice, za katere bi morali vendar podjetniki skrbeti. Društvo za olepšavo trga bi moralo na to gledati, da bi se lesno skladišče gospodov Pirker & Co. kam drugam izven trga premestilo ter omenjeni prostor dostojno ogradilo ali pa naj bi ga kupila občina in napravila lep park z vodometom.

Domače stvari.

— (Dnevni red seji občinskega sveta Ljubljanskega) v torek 10. dan oktobra 1893 ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. I. Oznaniha predsedstva. II. Stavbinskega odseka poročilo o stavbinskih črtah za stavišče „Narodnega doma“. III. Poročilo o navodilih za mestno računarstvo in za mestno blagajnico Ljubljansko. IV. Finančnega odseka poročilo: a) o prodaji parc. šte. 99/1 kat. obč. Gradlišče kranjski stavbinski družbi; b) o kupnih ponudbah Jos. Benedikta, F. L. E. Zimmermanna in Jos. Prosenca za stavišča na parcelovanem občinskem svetu mej preloženo Tržaško cesto, tirom južne železnice, tobačno tovarno in Lattermannovim drevoredom; c) o računskih zaključkih občinskih za 1892. leto. Tajna seja.

— („Agramer Tagblatt“) pojasnjuje v sobotni številki razmere na Goriškem jako zanimljivo. V tem dopisu je zbranega toliko gradiva, da bodo naši poslanci lahko prav korenito osvetlili neznosne razmere v Gorici in okolici in ob enem karakterizirali delovanje raznih ondutnih političnih in sodnih funkcionarjev.

— (Družbi sv. Cirila in Metoda) je volil te dni umrli posestnik in svečar Josip Bernard 100 gld. V testamentu izrečno povdarja, da se omenjena svota izplača družbi celotno brez vseh procentualnih pristojbin. Časten spomin bodi blagoslovenemu darovalcu! — Kakor čujemo, je isti dobitnik volil po 100 gld. tudi našima dijaškima podpornima društvoma na Dunaji in v Gradci.

— (Prvo krono družbi sv. Cirila in Metoda) Uredništvu našega lista poslala je g. Franja Špilar iz Št. Petra na Krasu 4 krone 34 vin. nabrane pri igri. Živili vrli darovalci in njih nasledniki!

— (Osobne vesti.) Dželni odbor kranjski premestil je začasnega okrajnega zdravnika g. J. Dominika iz Kranjske Gore v Železnike.

— (Slovensko gledališče.) Sveto pismo pravi, da se v nebesih bolj veselé jednega skeanega grešnika nego devetindevetdesetih pravičnikov. Ako grešno kurtisano prešine hkrati prava, vzvišena ljubezen, da se po njej popne iz moralnega brezdnja do poštenja in si z najplemenitejšimi človeškimi čustvi, ki se ji po ljubezni vzbujajo v duši, očisti madež prejšnjega življenja in umre spravljena tudi z Bogom — kdo si drzne dvigniti kamen in ga vreči na tako spokorno grešnico? Toda svet ima